

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

**ANALIZA POSLOVANJA PREDILNICE LITIJA D.O.O.
V OBDOBJU 2010–2015**

Ljubljana, september 2016

ANDREJA GANTAR

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Andreja Gantar, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza poslovanja Predilnice Litija v obdobju 2010-2015 pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem mag. Damirjem Cibicem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 20. septembra, 2016

Podpis študentke:

KAZALO

UVOD	1
1 TEKSTILNA INDUSTRIJA V SLOVENIJI.....	1
1.1 Proizvodnja tekstilij.....	3
1.2 Predilnica Litija kot del tekstilne industrije v Sloveniji	5
1.2.1 Zgodovina Predilnice Litija	6
1.2.2 Predilnica Litija danes.....	7
1.2.2 Prodajni program, trgi, investicije.....	8
2 ANALIZA POSLOVANJA.....	10
2.1 Analiza poslovanja Predilnice Litija v obdobju 2010–2015	10
2.1.1 Kazalci poslovne uspešnosti	11
2.1.1.1 Produktivnost.....	11
2.1.1.2 Ekonomičnost.....	12
2.1.1.3 Analiza obračanja kratkoročnih sredstev	13
2.1.1.4 Analiza donosnosti sredstev in kapitala	14
2.1.1.5 Stopnja kapitalizacije in stopnja zadolženosti.....	15
3 PRIMERJAVA KAZALCEV POSLOVNE USPEŠNOSTI PREDILNICE LITIJA D.O.O. S PODJETJEM A&E EUROPE, SUKANCI D.O.O.	16
3.1 Primerjava produktivnosti dela.....	17
3.2 Primerjava ekonomičnosti poslovanja.....	17
3.3 Primerjava hitrosti obračanja kratkoročnih sredstev	18
3.4 Primerjava donosnosti sredstev in kapitala	19
3.5 Primerjava med stopnjo kapitalizacije in stopnjo zadolženosti.....	19
SKLEP	20
LITERATURA IN VIRI	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Poslovanje družb dejavnosti TOUPI(C13+C14+C15)v letih 2011-2014.....	2
Tabela 2: Poslovanje družb TOUPI v letu 2014.....	3
Tabela 3: Zaposleni v TOUPI v primerjavi s predelovalno dejavnostjo v Sloveniji v obdobju december 2010-2014	3
Tabela 4: Prihodki od poslovanja, ter število zaposlenih po podjetjih v panogi 13.100 priprava in predenje tekstilnih vlaken.....	5
Tabela 5: Prodaja po segmentih odjemalcev v % celotne prodaje od leta 2012 do 2016 (plan).....	8

Tabela 6: Prodaja po državah v letih 2014 in 2015, ter plan 2016.....	9
Tabela 7: Prikaz celotnih prihodkov iz poslovanja, dobička in število zaposlenih v obdobju 2010–2015.....	11
Tabela 8: Prikaz celotnih prihodkov, prihodkov iz poslovanja, dobička in število zaposlenih v obdobju 2010–2015.....	12
Tabela 9: Izračun dveh koeficientov gospodarnosti oz. ekonomičnosti	13
Tabela 10: Izračun hitrosti obračanja obratnih sredstev v obdobju 2010-2015	13
Tabela 11: Dobičkonosnost sredstev in kapitala v obdobju 2010-2015.....	14
Tabela 12: Stopnja kapitalizacije in stopnja zadolženosti v obdobju 2010–2015.....	15
Tabela 13: Primerjava produktivnosti dela podjetij Predilnica Litija in A&E Europe	17
Tabela 14: Primerjava koeficientov ekonomičnosti poslovanja med podjetjema v letih 2013 in 2014.....	17
Tabela 15: Primerjava hitrosti obračanja obratnih sredstev med podjetjema Predilnica Litija in A&E Europe v letih 2013 in 2014	18
Tabela 16: Kazalniki donosnosti podjetij Predilnica Litija in A&E Europe v letih 2013 in 2014.....	19
Tabela 17: Podatki iz bilance stanja in izračun stopnje kapitalizacije in stopnje zadolženosti.....	19

KAZALO SLIK

Slika 1: Izvoz in uvoz tekstilij v obdobju 2012 do 2014.....	4
Slika 2: Vrednost investicij v letih 2010–2015 v EUR.....	9

UVOD

Poslovati pomeni gospodariti z nečim. V današnjem času gospodariti pomeni poslovati s celim svetom. Brez povezanosti med podjetji in državami, v katerih poslujejo, si današnjega gospodarstva ni mogoče zamisliti.

Podjetje z izvajanjem svoje dejavnosti dosega učinke (rezultate), ki se največkrat izražajo v denarnih enotah. Biti uspešen v poslovanju in doseči rezultate, s katerimi lahko podjetje pokrije stroške svojega poslovanja, in hkrati ustvariti tudi nek presežek (dobiček), pomeni zagotovitev poslovanja tudi v prihodnje. Analiziranje tega uspešnega poslovanja pa je predmet moje naloge.

Najpomembnejša oziroma najbolj razširjena so finančna merila uspešnosti, ki kažejo dobičkonosnost, donosnost, denarni tok, itd. Ugotavljamo torej preteklo uspešnost (Megušar & Tekavčič, 2008, str. 459–460). Le-ta se največkrat dokazuje na trgu, ki ni več omejen samo na lastno ali eno državo, ampak podjetje sedaj prodaja svoje izdelke na svetovnem trgu. Prav podjetje, katerega poslovanje analiziram, to je Predilnica Litija d.o.o., sedaj dosega najboljše rezultate na tujih trgih, saj večino svojih izdelkov proda v tujini, samo manj kot 2 % svojih izdelkov proda na domačem trgu.

Pri analiziranju podjetja Predilnica Litija d.o.o. bom najprej opisala zgodovino in sedanost podjetja. Podjetje posluje od leta 1886, vseskozi so proizvajali prejo in sukance kot polizdelke za proizvodnjo v drugih tekstilnih podjetjih, v oblačilni in drugi industriji. Poslovanje podjetja je zaznamovalo nekaj sprememb, skozi leta se je spreminjalo, konec prejšnjega stoletja se je pričelo zmanjševanje zaposlenih, v zadnjih letih največji razlog razvoj novih tehnologij, avtomatizirana proizvodnja.

Že naslov naloge pove, da bom analizirala poslovanje podjetja skozi obdobje 2010 do 2015. In sicer bom prikazala produktivnost dela, ekonomičnost poslovanja, analizirala obračanje kratkoročnih sredstev, analizirala donosnost sredstev in kapitala ter prikazala stopnjo kapitalizacije in stopnjo zadolženosti.

Poslovanje Predilnice Litija v letu 2014 bom primerjala s poslovanjem drugega največjega podjetja v panogi, kjer obe podjetji poslujeta, to je podjetje A&E Europe, sukanci d.o.o.

Podatke o poslovanju obeh podjetij črpam iz evidence Agencije republike Slovenije za Javnopravne evidence (Ajpes), ki so objavljeni na internetu (podatki iz Bilance stanja in Izkaza poslovnega izida v Letnem poročilu), podatke o poslovanju Predilnice Litija v letu 2010 pa sem povzela iz knjige 125 let Predilnice Litija, 2011.

1 TEKSTILNA INDUSTRIJA V SLOVENIJI

Tekstil najdemo v skoraj vsaki drugi dejavnosti ali segmentu življenja, od uporabe za

najbolj preprosto oblačilo, do uporabe pri izdelavi pohištva, v avtomobilski industriji, letalih, v elektronski tehnologiji, itd.

Slovensko tekstilno, oblačilno in usnjarskopredelovalno industrijo (v nadaljevanju TOUPI) je v letu 2014 predstavljajo 398 podjetij. TOUPI je razdeljena na poddejavnosti Proizvodnja tekstilij (C13), proizvodnja oblačil (C14) in proizvodnja obutve (C15). Tabela 1 prikazuje poslovanje TOUPI v obdobju 2011–2014.

Tabela 1: Poslovanje družb dejavnosti TOUPI (C13+C14+C15) v letih 2011-2014

Ime/leto	2011	2012	2013	2014
Število družb	415,00	405,00	398,00	398,00
Povprečno število zaposlenih po delovnih urah	11.775,00	10.546,00	9.184,00	7.574,00
Prihodki (ne vključujejo sprememb vrednosti zalog)	704.054.929,00	758.918.816,00	831.575.733,00	895.145.000,00
Delež prodaje na tujih trgih (%)	75,00	75,40	77,00	75,20
Dodana vrednost (DV)	252.797.252,00	228.860.768,00	213.718.890,00	204.801.445,00
DV na zaposlenega (€)	21.469,00	21.702,00	23.271,00	27.041,00
Stroški dela v DV (%)	75,50	79,80	77,60	68,10
Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo	53.205.967,00	35.107.019,00	39.761.428,00	56.663.837,00
Neto čisti dobiček/izguba	132.459.138,00	1.110.459,00	-1.811.876,00	9.108.848,00
Donosnost kapitala -ROE (%)	4,30	0,34	-0,57	2,99

Vir: P. Prebil Bašin, Poslovanje slovenske tekstilne, oblačilne in usnjarskopredelovalne industrije (TOUPI) v letu 2014, 2015, str. 234, tabela 1.

V poddejavnostih TOUPI se je v letu 2014 povečalo število podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo tekstilij (+3) in predelavo usnja (+1), zmanjšalo pa število podjetij v proizvodnji oblačil (-4).

V letu 2014 so skupni prihodki dejavnosti TOUPI znašali 704.054 mio evrov (v nadaljevanju EUR), od tega 286.021 mio EUR od prodaje tekstilij, 166,2 mio EUR od prodaje oblačil ter 301,8 mio EUR od predelave usnja. Panoge TOUPI so v povprečju 75,2 % vseh prihodkov ustvarile na tujih trgih, največji delež prihodkov s tujih trgov od teh dejavnosti ustvari v tujini dejavnost predelava in obdelava usnja.

Iz Tabele 2 je razvidno poslovanje družb po poddejavnostih TOUPI v letu 2014.

Tabela 2: Poslovanje družb TOUPI v letu 2014

Dejavnost	Število družb	Zaposleni (po delovnih urah) Prihodek (mio EUR)	Prihodek (mio EUR)	Prihodki ustvarjeni na tujih trgih (mio EUR)	Dodana vrednost na zaposlenega (EUR)	Neto čisti dobiček (mio EUR)
C13 Proizvodnja tekstilij	148	2.448	286	199	37.754	19.744
C14 Proizvodnja oblačil	204	1.877	116	72	21.058	1.938
C15 Proizvodnja usnja	46	3.248	302	252	22.424	-12.574
Skupaj	398	7.574	704	529	27.041	9.109

Vir: P. Prebil Bašin, Poslovanje slovenske tekstilne, oblačilne in usnjarskopredelovalne industrije (TOUPI) v letu 2014, 2015, str. 234, tabela 2.

Tabela 3 prikazuje število zaposlenih v obdobju december 2010 do december 2014 in sicer za vse predelovalne dejavnosti v Sloveniji (C) in zaposleni v dejavnostih SKD 13, 14, 15.

Tabela 3: Zaposleni v TOUPI v primerjavi s predelovalno dejavnostjo v Sloveniji v obdobju december 2010-2014

Število zaposlenih	December 2010	December 2011	December 2012	December 2013	December 2014
C Predelovalne dejavnosti	184.096	185.135	182.925	176.983	178.578
C13 Proizvodnja tekstilij	4.270	3.981	3.910	3.232	2.802
C14 Proizvodnja oblačil	5.193	5.129	4.790	4.018	3.227
C15 Proizvodnja usnja in sorodnih izdelkov	3.587	3.784	3.625	3.351	3.454
Skupaj C13, C14, C15	13.050	12.894	12.325	10.601	9.483

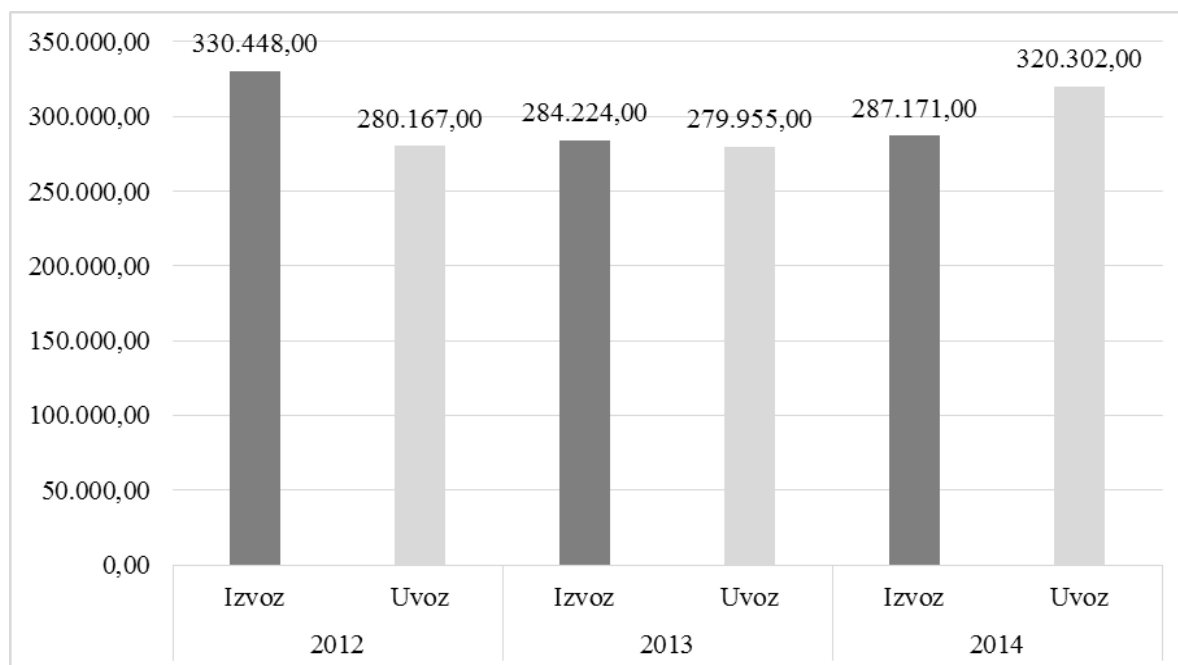
Vir: P. Prebil Bašin, Poslovanje slovenske tekstilne, oblačilne in usnjarskopredelovalne industrije (TOUPI) v letu 2014, 2015, str. 236, tabela 3.

1.1 Proizvodnja tekstilij

V nadaljevanju bom prikazala podatke o poslovanju za leto 2014 samo za proizvodnjo tekstilij (C13). Proizvajalci tekstilij so v letu 2014 prihodke zmanjšali za 15,9 %, za 66,4 mio EUR manj so prodali na tuje trge, povečali pa so dodano vrednost na zaposlenega in sicer za 19,1 % ter ustvarili 19,7 mio EUR neto čistega dobička. Proizvodnja tekstilij kaže tudi 2,7 % padec obsega proizvodnje, glede na preteklo leto. Konec leta 2014 je bilo, kot nam kaže zgornja tabela, v dejavnosti proizvodnja tekstilij 2.802 zaposlenih. Povprečna

bruto plača za zadnjih 12 mesecev je v letu 2014 znašala 1.257,70 EUR, neto pa 843,18 EUR v proizvodnji tekstilij. Iz naslednje slike (1) je razviden izvoz in uvoz tekstilij v obdobju 2012 do 2014.

Slika 1: Izvoz in uvoz tekstilij v obdobju 2012 do 2014

Povzeto in prirejeno po P. Prebil Bašin, Poslovanje slovenske tekstilne, oblačilne in usnjarskopredelovalne industrije (TOUPI) v letu 2014, 2015, str. 237, tabela 6.

Najvišji izvoz v tem obdobju je bil v letu 2012, 330.448,00 EUR, najvišji uvoz v tem obdobju je bil v letu 2014, 320.302,00 EUR.

Najpomembnejše izvozne države so Nemčija, Italija, Avstrija, Hrvaška, Francija, Ruska federacija, Srbija, Poljska in Belgija. Uvaža pa se poleg naštetih držav še iz Kitajske, Španije in Nizozemske.

V panogi tekstilne industrije, po Standardni klasifikaciji dejavnosti opredeljeni s številko 13.100-Priprava in predenje tekstilnih vlaken, je po podatkih evidence Ajpes posluje 8 podjetij, med njimi tudi podjetje Predilnica Litija, katere poslovanje v nadaljevanju naloge podrobneje analiziram. Predilnica Litija je v tej panogi vodilno podjetje. V Predilnici Litija so v letu 2014 dosegli 43.644,00 EUR dodane vrednosti na zaposlenega, kar je 7,6 % več od povprečja v vseh predelovalnih dejavnostih in 16 % več od povprečja v proizvodnji tekstilij. V Tabeli 4 prikazujem prihodke od poslovanja in število zaposlenih v tej panogi v letu 2014

Tabela 4: Prihodki od poslovanja, ter število zaposlenih po podjetjih v panogi 13.100 priprava in predenje tekstilnih vlaken

Podjetje	2014	
	Prihodki od poslovanja (v EUR)	Število zaposlenih
A&E EUROPA, sukanci, d.o.o.	17.300.222,00	117,00
BETI Tekstilna industrija d.o.o.	11.080.026,00	164,00
GIBICOT d.o.o.-v likvidaciji	-	-
GORENJSKA PREDILNICA d.d.	6.578.088,00	27,00
LITI podjetje za zaposlovanje invalidov d.o.o.	1.996.993,00	0,00
SOVEN d.o.o.	28.069.161,00	187,00
TEXART d.o.o.	316.565,00	8,00
Skupaj	732.204,00	-
	66.073.259,00	563,00

Povzeto in prirejeno po Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence, Seznam delujočih podjetij v dejavnosti SKD 13.100, b.l.

1.2 Predilnica Litija kot del tekstilne industrije v Sloveniji

Nekaj desetletij nazaj je slovenska tekstilna industrija cvetela. Leta 1990 je v tej industriji delalo več kot 33 tisoč zaposlenih, danes jih je ostalo nekaj več kot 10 tisoč. Veliko slovenskih paradnih tekstilnih znamk je v zadnjih desetletjih izginilo, ali pa so ostale le še blede sence nekdanjega sijaja; Elkroj, Gorenjska oblačila, Bombažna predilnica in tkalnica Tržič, Labod, Rašica, Toper, Jutranjka, Ideal, Beti, Almira, Angora, itd. Veliko slovenskih podjetij iz te industrije res ni več (Pirc, 2012). Poleg naštetih naj navedem še Muro, Polzelo, Novoteks, Tekstilindus Kranj, Svilanit Kamnik, Čib konfekcijo Bovec.

Vendar, stanje se izboljšuje. Število zaposlenih res upada, vendar je potrebno iskati vzrok temu v razvoju tehnologij, ki ne zahtevajo več stalnega nadzora zaposlenih, zato lahko manj zaposlenih nadzoruje več strojev hkrati, včasih pa je en stroj zahteval stalni nadzor enega ali več zaposlenih. V tej kapitalsko intenzivni industriji je Predilnica Litija našla svoje mesto. Predilnica Litija stalno razvija nove produkte in s tem povečuje obseg proizvodnje, v proizvodnjo preje vključuje nove inovativne materiale, predvsem zmogljiva in visokozmogljiva vlakna, investira v nove tehnologije, nove kadre in posledično povečuje dosežene dodane vrednosti na zaposlenega. Zaradi tako dosežene visoke kvalitete svojih izdelkov, prodajni prihodki naraščajo, v letu 2016 pa načrtujejo višjo povprečno prodajno ceno za 6,5 % in dvig prihodkov za 7,9 %. Razvoj novih izdelkov sicer zahteva čedalje daljši čas do uvedbe na trg, in posledično do prihodkov, vendar dolgoročno je to pot do uspeha (Žlabravec, 2015).

Predilnica Litija je vse od ustanovitve proizvajalka preje, proizvoda, izdelanega iz vlaken naravnega ali kemičnega izvora. Predilnice imajo lahko bombažni ali volnarski postopek predenja. V obeh primerih pa se lahko uporabljajo različne vrste surovine. Predilnica v

Litiji ima bombažni postopek predenja in uporablja različne vrste surovin, predvsem mešanice različnih vlaken bombažnega tipa, od tega v zadnjem obdobju uvaja tudi vlakna, obdelana z nanotehnologijami. Med pomembnimi dosežki tehnološke reorganizacije zadnjih let je uvedba celične proizvodnje z zelo različnimi tehnologijami. Tako je podjetje doseglo visoko fleksibilnost proizvodnega programa in lahko proizvaja preje različnih debelin ali finosti.

1.2.1 Zgodovina Predilnice Litija

Začetki podjetja segajo v leto 1886, ko je podpisana pogodba o ustanovitvi bombažne predilnice in tkalnice v Litiji in sicer v okviru komanditne družbe Schwarz Zublin&Co, katere nosilca imena družbe sta bila Julius Schwarz, tehnik iz Trsta, in Evgen Zublin, trgovec iz Manchesterja, ki sta tudi vodila posle. Odločilni razlog ustanovitve predilnice v Litiji je bil obstoj najboljših pogojev za ceneno proizvodnjo. Veliko je bilo delavcev v Litiji, ki so pred tem delali v propadajočih rudnikih svinca. Mimo Litije je potekala železniška proga Dunaj-Trst. Ob reki Savi, kjer Litija leži, so bili ugodni klimatski pogoji za predelavo bombaža. Pet let po ustanovitvi je predilnica zaposlovala 145 delavcev. Na samo poslovanje predilnice v Litiji je močno vplivala prva in druga svetovna vojna, ter medvojni in povojni čas. Moški so bili vpoklicani na fronto in ukinjen je bil dovoz bombaža. Značilnost obdobja pred prvo svetovno vojno in po njej je, da je bil uvoz tekstilnih izdelkov veliko breme gospodarstva in je bil vrednostno višji od vsega izvoza žita, živine, mesa, rud, lesa in ostalih surovin, s katerimi je bilo mogoče plačati uvoz. Zato je država Jugoslavija, v kateri smo Slovenci takrat bili, vzpodbujala gradnjo tekstilne industrije s krediti, carinsko zaščito. Na dogajanje v tekstilni industriji je močno vplivala Italija, ki je imela nižje pristaniške tarife, in tudi dajala je popust na račun takoimenovanega tržaškega prometa. Medtem, ko so bile prevozne tarife v Jugoslaviji višje od tarif v Avstriji in Češkoslovaški. To je pomenilo hudo konkurenco jugoslovanski tekstilni industriji. V času med drugo svetovno vojno so predilnice svojo proizvodnjo, nakup surovin in prodajo izdelkov hočeš-nočeš prilagodile ukrepom držav in razmeram na trgu. Usmerile so se v nakup bombaža iz Egipta, vendar je egiptovska vlada prepovedala prodajo v Jugoslavijo, ker bi le-ta lahko bombaž prodajala naprej v Nemčijo. V povojnem času pa je prišlo tudi do zaplembe premoženja litijske predilnice s strani države. Povojni čas je prinesel razvoj Predilnice Litija. Leta 1975 je bilo v njej zaposlenih 1.156 delavcev (Predilnica Litija, 2011).

Najbolj burno obdobje poslovanja za Predilnico Litija v zadnjih 30 letih je bilo obdobje krčenja jugoslovanskega trga v 90 letih prejšnjega stoletja. Po praznovanju 100-letnice podjetja, v letu 1986, so se začele težave na trgu. Končalo se je obdobje, ko kapacitete predilnic niso zadostile povpraševanju, jugoslovanski trg se je krčil, izvoz v Italijo in Nemčijo pa je dosegel nekaj nad 10%.Število zaposlenih se je v letu 1991 znižalo za 250 delavcev. Tako je bilo decembra 1991 zaposlenih 636 delavcev. Predilnica Litija je bila v krizi. Podjetje je pričelo z iskanjem novih trgov, kjer je bila Predilnica dokaj neznana. Po

več kot desetletju trdega tržnega in razvojnega dela se je uveljavila kot dobavitelj v Evropi. V prvem desetletju tega stoletja si je počasi in s trdom vseh zaposlenih vzpostavila nov trg na zahodu. K dvigu produktivnosti je poleg uvedbe nove informacijsko-sodobne opreme s senzorji, robotsko tehnologijo in avtomatizacijo prispeval tudi hiter svetovni razvoj računalniške, strojne in programske opreme za spremljanje poslovnih procesov in izdelavo informacij za vodenje procesov. Predilnica je to tehnologijo uvajala med prvimi zaradi potreb procesa. Razvili so tudi svoj informacijski sistem. Začela se je predelava novejših materialov, kot so lan, poliamid, modificirani tipi vlaken (antipiling, negorljiva vlakna...). Predilnica Litija je ena izmed tehnološko nasodobneje opremljenih predilnic v Evropi, poznana je po kvaliteti svojih izdelkov in zanesljivosti poslovanja (Predilnica Litija, 2011).

1.2.2 Predilnica Litija danes

Poslovanje Predilnice Litija je v veliki meri odvisno od zunanjih vplivov. Ker je pri nabavi surovin in prodaji izdelkov vezana predvsem na uvoz in izvoz, dogajanja na svetovnem trgu močno vplivajo na njeno poslovanje. Današnji poslovni svet je nepredvidljiv, poln novih priložnosti in izzivov. Dnevno poslušamo o krizah in vojnah v različnih delih sveta, ki posredno vplivajo na samo razpoložljivost in ceno surovin. V vodstvu Predilnice Litija so se zavezali, da bodo po svetu hodili z odprtimi očmi, to pomeni iskanje novih priložnosti za razvoj novih izdelkov, tehnologij, itd. Zastavljene cilje glede proizvodnje preje za poslovno leto 2014 je Predilnica Litija preseгла. V letu 2015 je Predilnica Litija imela dovolj naročil za stalno polno zasedenost proizvodnih kapacitet, vendar pa je dosegla planirani obseg proizvodnje (5.100 ton preje) ob 7. dodatnih delovnih dnevih. Vzrok za nižji obseg proizvodnje je bila poleg kasnitve investicij tudi povečana odsotnost zaposlenih zaradi bolniške v poletnih mesecih leta 2015.

V letu 2015 se je pričelo upočasnjevanje gospodarske rasti na Kitajskem. Padala je cena nafte in padal je tudi tečaj evra glede na dolar. Nizka vrednost evra je povečala konkurenčnost evropskega gospodarstva proti ostalim in tako so imeli kupci Predilnice Litija dovolj razlogov za naročila in posledično so tudi v podjetju konec leta 2015 beležili rekordno izvozno povpraševanje v zadnjih 25 letih.

Dobri poslovni rezultati v letu 2014 in 2015 omogočajo podjetju visoka vlaganja v zamenjavo stare opreme in nakup dodatne opreme za doseg strateških ciljev poslovanja. V letu 2016 načrtujejo, da ostane povprečno število zaposlenih nespremenjeno.

Lastniki Predilnice Litija so zaposleni, upokoјenci in bivši zaposleni, ki so leta 1997 ustanovili družbo Predilnica Litija Holding d.d., podjetje Predilnica Litija d.o.o. pa ima na dan 31.12.2015 v 100 % lasti odvisno družbo LITI d.o.o. Litija.

1.2.2 Prodajni program, trgi, investicije

Prihodki od prodaje preje so v letu 2015 znašali 28,4 mio EUR ali 2,8 % več kot leta 2014. Za leto 2016 planirajo višjo povprečno prodajno ceno za 6,5 % in dvig prihodkov za 7,9 %.

Predilnica Litija d.o.o. proizvaja prejo za prodajo v vseh treh segmentih odjemalcev, to je prodaja preje za dekorativni segment, tehnični segment in modni segment. Iz Tabele 5 je razvidna prodaja po segmentih odjemalcev v odstotkih od celotne prodaje v obdobju od leta 2012 do plana 2016.

Tabela 5: Prodaja po segmentih odjemalcev v % celotne prodaje od leta 2012 do 2016 (plan)

Segmenti odjemalcev	Leto 2012	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2015	Leto 2016 plan
Dekorativni segment	53	55	52	52	51
Tehnični segment	32	33	38	41	45
Modni segment	14	12	10	7	4
Skupaj	100	100	100	100	100

Vir: Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 38, tabela 4.

Nadaljuje se planirano zniževanje prodaje v segmentu mode in povečevanje v tehničnem segmentu odjemalcev.

V Sloveniji se proda manj kot 2 % preje. Najpomembnejši prodajni trg je zahodnoevropski trg, med državami pa so Italija, Francija, Belgija in Nemčija. V izvozu prodaja poteka preko agentov, v zadnjem času pa razvija tudi direktno prodajo. Predilnica ima okrog 300 kupcev v dvajsetih državah, nihče od njih pa ne presega 10 % deleža v prodaji.

Prodajo pospešuje z direktnimi obiski kupcev. Tako so odgovorni nosilci trženja skupaj s strokovnimi sodelavci razvoja na obiskih pri kupcih in na specializiranih sejmih skoraj tretjino svojega delovnega časa. Iz Tabele 6 je razvidna prodaja po državah v letih 2014 in 2015, ter plan 2016.

Ker je povpraševanje preseglo proizvodne kapacitete tekom celega leta 2015, je podjetje iskalo možnosti širitve. Ogledali so si različne lokacije, tudi v Srbiji, na Hrvaškem in v sredini leta 2015 izvedeli za proste proizvodne prostore v neposredni bližini na lokaciji bivše Lesne industrije Litija v Zagorici pri Litiji. Zaradi bližine obstoječe lokacije so to ocenili kot zgodovinsko priložnost in 12. januarja 2016 na javni dražbi kupili kompleks 12.781 m² pozidanih zemljišč in opremo, transportna sredstva in opremo kotlovnice bivše Lesne industrije Litija v vrednosti 3,3 mio evrov. Proizvodnjo naj bi na novi lokaciji

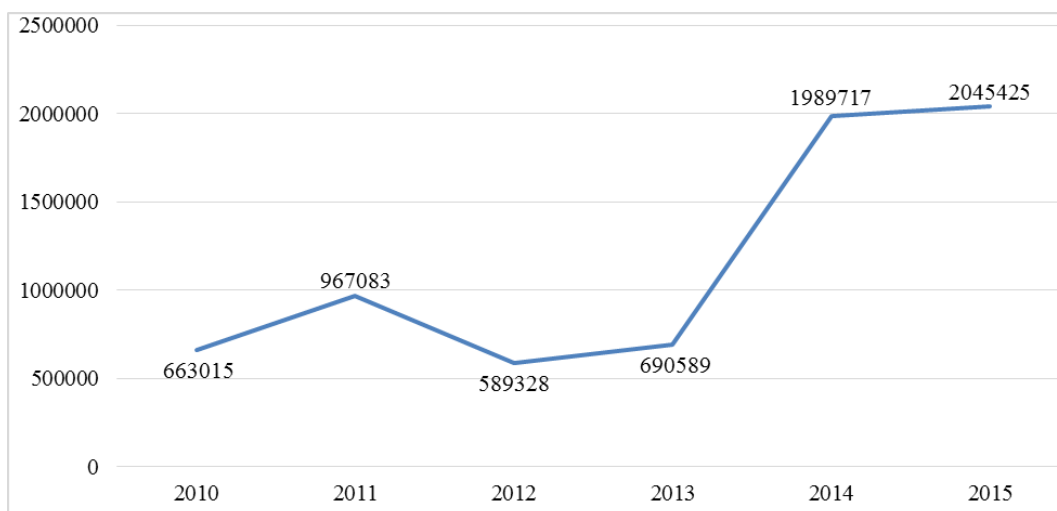
vzpostavili do začetka leta 2017, kar naj bi jim omogočilo do 25 % povečanje proizvodnih kapacitet. Tako kot pretekla leta, so razvijali nove produkte, obseg proizvodnje in prodaje prej za tehnični segment odjemalcev se je povečal iz 38 % v letu 2014 na 41 %. Strateški cilji tudi v bodoče temeljijo na vključevanju novih inovativnih materialov, predvsem zmogljivih in visokozmogljivih vlaken v preje, investicije v nove tehnologije, kadre in s tem povečevanje dosežene dodane vrednosti na zaposlenega.

Tabela 6: Prodaja po državah v letih 2014 in 2015, ter plan 2016

DRŽAVA	Realizacija 2014 v EUR	Realizacija 2015	Plan 2016
ITALIJA	8.737.625,00	8.536.533,00	9.093.660,70
BELGIJA	5.151.509,00	4.891.856,00	5.186.711,50
FRANCIJA+TUNIZIJA	6.331.801,00	7.041.964,00	6.791.653,50
NEMČIJA	1.892.536,00	2.411.832,00	3.613.265,00
HRVAŠKA	923.636,00	1.261.323,00	794.247,00
VELIKA BRITANIJA	796.517,00	587.940,00	474.365,00
ŠPANIJA+MAROKO	1.544.597,00	1.416.530,00	1.843.491,00
NIZOZEMSKA	683.414,00	471.746,00	386.743,00
SLOVENIJA	336.342,00	320.364,00	300.438,00
LITVA	144.892,00	280.655,00	679.932,00
ČEŠKA	204.937,00	171.486,00	151.239,00
POLJSKA	109.709,00	71.023,00	268.329,00
OSTALO	794.167,00	968.713,00	29.584.074,70
SKUPAJ	27.651.682,00	28.431.965,00	30.660.000,00

Vir: Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 39, tabela 5.

Slika 2: Vrednost investicij v letih 2010–2015 v EUR

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 39, slika 6.

2 ANALIZA POSLOVANJA

Večina živih bitij spoznava pojave in stvari okoli sebe nagonsko, da si zagotovi hrano in varnost, torej preživetje. Človek pa je začel razmišljati in dojemati povezavo med vzroki in posledicami, ugotavljati dejstva, mogoče vzroke zanje in dejstva je tudi preverjal. Začel je razumsko, logično razmišljati, razvila sta se procesa načrtovanja in nadziranja, s katerimi se človek poskuša po eni strani izogniti težavam, po drugi pa izkoristiti priložnosti in doseči nek cilj. Človek se odloča in odloči, s tem si podreja okolje in ga spreminiti v svojo korist (Bergant, 2013).

Proces, ki ga podjetja in druge organizacije opravljajo je njihovo poslovanje. Podjetja gospodarijo z dobrinami, ki jih imajo na razpolago z namenom, da zadovoljijo potrebam ljudi- njihovih kupcev. Kako gospodariti z njimi, da bodo s čimmanj dobrinami zadostili čimveč potrebam, to je predmet znanstvene discipline, ki ji pravimo analiza poslovanja.

Analiza poslovanja je proces spoznati način poslovanja določenega podjetja, ki služi za odločanje o izboljšanju ekonomske uspešnosti poslovanja tega podjetja z vidika uporabnika analize, ker namen vsake analize poslovanja je opredeljen oziroma odvisen od interesov uporabnikov in naročnikov te analize. Namen analize je določen z ekonomskega, organizacijskega in uporabniškega vidika. Z ekonomskega vidika zato, ker naj bi analiza poslovanja pomagala izboljševati ekonomsko uspešnost poslovanja konkretnega podjetja, organizacijskega zato, ker organizacija podjetja omogoča dosegati smotrnost ciljev, z uporabniškega vidika pa je pogojena zato, ker je odvisna od želja in interesov ljudi, ki bodo rezultate te analize uporabljali (Pučko, 1999).

Opazovanje dejstev in zbiranje podatkov je prva faza v procesu analiziranja poslovanja podjetja, ki je hkrati tudi najobsežnejši in najzamudnejši del analize poslovanja. Šele po zbranih dejanskih podatkih se začne pravo analiziranje teh podatkov. Spremljanje in ocenjevanje obratnih sredstev, osnovnih sredstev, zaposlenih, nabave, proizvodnje, prodaje, financiranja, rezultatov poslovanja. Ocenjevanje in analiza naštetih elementov poslovanja, prinaša spoznanja in odkrije dodatne možnosti za povečanje uspešnosti poslovanja, kako izboljšati opravljanje poslovnih funkcij.

2.1 Analiza poslovanja Predilnice Litija v obdobju 2010–2015

Iz Tabele 7 so razvidni celotni prihodki, prihodki iz poslovanja in čisti dobiček v navedenem obdobju, ter povpr. število zaposlenih po letih v tem obdobju.

Tabela 7: Prikaz celotnih prihodkov iz poslovanja, dobička in število zaposlenih v obdobju 2010–2015

Podatki iz IPI	Leto 2010	Leto 2011	Leto 2012	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2015
A. Celotni prihodki v EUR	22.811.922	26.170.731	25.066.559	27.348.906	28.608.189	29.048.314
B: Prihodki iz poslovanja v EUR	22.792.389	26.136.517	25.057.052	27.329.739	28.576.232	29.011.959
C. Čisti dobiček v EUR	882.154	1.118.087	1.155.495	2.208.851	2.628.805	2.692.601
D. Povpr. število zaposlenih	158	163	167	165	180	180

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2011, 2012, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2013, 2014, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11.

2.1.1 Kazalci poslovne uspešnosti

Uspešnost (angl. *performance*) pomeni, kako učinkovito smo dosegli postavljeni cilj. Uspešnost je sestavljena iz dveh elementov in sicer v uspešnosti izpolnitve cilja (angl. *effectiveness*) in učinkovitosti (angl. *efficiency*), ki nam pove, kako učinkovito smo dosegli postavljeni cilj. Merjenje uspešnosti je proces ovrednotenja preteklih aktivnosti. Merilo uspešnosti je enota, s katero merimo uspešnost/učinkovitost, sistem merjenja pa je sklop meril, ki se pri tem uporabljajo in zahtevajo ustrezno infrastrukturo. Uspešnost bomo definirali s primerjavo vrednosti, ki jih organizacija dosega in pričakovanji oz. interesi, neposredno ali posredno vključenimi v delovanje organizacije. Če dosežki ustrezajo pričakovanim, je organizacija uspešna oz. obratno. Merimo zato, da lažje in bolj učinkovito dosegamo cilj, to je normalno uspešnost, ki nam zagotavlja preživetje (Megušar & Tekavčič, 2008, str. 459–460).

2.1.1.1 Produktivnost

Produktivnost opredelimo kot odnos med pridobljenimi poslovnimi učinki in zanje porabljeno količino posamezne poslovne prvine. Največkrat ugotavljamo produktivnost dela, ker delo samo oz. zaposleni je najaktivnejša poslovna prвина. Zato produktivnost dela opredeljujemo kot razmerje med pridobljeno količino proizvodov ali storitev in zanj porabljenim delovnim časom. Kazalec produktivnosti dela torej pove, koliko enot poslovnih učinkov smo pridobili z enoto porabljenega dela (Pučko, 1999).

Produktivnost dela na zaposlenega v obdobju 2010–2015 je bila najvišja v letu 2013 in sicer je tako rezultat večjih celotnih prihodkov kot v letu 2012 in tudi manjšega števila zaposlenih. Celotni prihodki v tem obdobju naraščajo, izjema je le leto 2012, ko je zaznati padec celotnih prihodkov glede na leto 2011, hkrati pa se je število zaposlenih povečalo. V zadnjih dveh letih pa celotni prihodki rastejo, čeprav je povprečno število zaposlenih ostalo nespremenjeno, zato je produktivnost dela v letu 2015 višja, kot v letu 2014.

Tabela 8: Prikaz celotnih prihodkov, prihodkov iz poslovanja, dobička in število zaposlenih v obdobju 2010–2015

Podjetje	Predilnica Litija d.o.o.					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A.Celotni prihodki v EUR	22.811.922,00	26.170.731,00	25.066.559,00	27.348.906,00	28.608.189,00	29.048.314,00
B.Povprečno število zaposlenih	158,00	163,00	167,00	165,00	180,00	180,00
Produktivnost dela (A/B) v EUR na zaposlenega	144.379,25	160.556,63	150.099,16	165.750,95	158.934,38	161.379,52

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2011, 2012, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2013, 2014, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11.

2.1.1.2 Ekonomičnost

Pri ocenjevanju ekonomičnosti poslovanja moramo upoštevati več dejavnikov, od katerih je ekonomičnost odvisna. Vse te dejavnike lahko razdelimo v dve veliki skupini:

- tehnično-organizacijski dejavniki ekonomičnosti,
- družbeno-ekonomski dejavniki ekonomičnosti.

Tehnično-organizacijski dejavniki ekonomičnosti vplivajo na količinski obseg in kakovost proizvedenih proizvodov ter na količino porabe poslovnih prvih. **Družbeno-ekonomski dejavniki ekonomičnosti** pa vplivajo nanjo prek gibanja prodajnih in nabavnih cen, drugih razmer na trgu, gospodarski sistem, v katerem se podjetje nahaja pa določa npr. sistem obdavčitve delovne sile in skupaj gospodarstvo in politika pa sprejemata ukrepe, ki vplivata na poslovanje podjetij (npr. določitev izvoznih premij). Ekonomičnost poslovanja podjetja se lahko analizira na ravni podjetja, v proizvodnji, na stroškovnih mestih in na ravni poslovnih učinkov (Pučko, 1999).

Na podlagi podatkov bom prikazala celotno gospodarnost poslovanja in stopnjo čiste dobičkovnosti prihodkov.

Celotno gospodarnost (ekonomičnost) poslovanja, izračunamo kot razmerje med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki. Tudi tu velja, da je podjetje uspešno, če je izračunani kazalnik višji od 1.

Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov je razmerje čistega dobička in celotnega prihodka, ki kaže na uspešnost poslovanja, da le-ta pokrije stroške blaga in storitev, stroške poslovanja podjetja in stroške najetih sredstev, in da od dobička ostane še delež za poplačilo lastnikom.

Tabela 9: Izračun dveh koeficientov gospodarnosti oz. ekonomičnosti

Podjetje	Predilnica Litija d.o.o.					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A) Celotni prihodki	22.811.922,00	26.170.731,00	25.066.559,00	27.348.906,00	28.608.189,00	29.048.314,00
B) Celotni odhodki	21.838.281,00	24.933.010,00	23.804.182,00	24.925.626,00	25.764.540,00	26.158.738,00
C) Čisti poslovni izid	882.154,00	1.118.087,00	1.155.495,00	2.208.851,00	2.628.805,00	2.692.601,00
Koeficient celotne gospodarnosti (A/B)	1,04	1,05	1,05	1,10	1,11	1,11
Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov v % (C/A)	3,87	4,27	4,61	8,08	9,19	9,27

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2011, 2012, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2013, 2014, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11.

Celotna gospodarnost poslovanja v vsem obdobju je višja kot 1, kar pomeni presežek celotnih prihodkov nad celotnimi odhodki. Prav tako je v zadnjih treh letih razviden porast razlike med celotnimi prihodki in odhodki. Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov je v vseh proučevanih letih pozitivna, kar pomeni, da podjetje v vsem tem obdobju izkazuje dobiček. Tudi ta je v zadnjih treh obdobjih višji in to skoraj za 2-krat glede na pretekla tri leta.

2.1.1.3 Analiza obračanja kratkoročnih sredstev

S kazalniki obračanja vseh sredstev presojava, kako podjetje upravlja s svojimi sredstvi. Želimo ugotoviti hitrost obračanja sredstev, ki pomeni, večja kot je, večji kot je kazalnik, hitreje podjetje svoja sredstva obrača, hitreje se vrne vložena vrednost v obliki finančnih sredstev od prodaje izdelka, zato je potrebno manj tujih virov financiranja. V primeru analize poslovanja Predilnice Litija, me predvsem zanima hitrost obračanja obratnih sredstev.

Poslovni proces zajema več faz. Poenostavljeno zajema fazo nabave surovin, proizvodnjo izdelkov in prodaja le-teh. Obratna sredstva so vedno prisotna v poslovnem procesu podjetja, vendar se pojavljajo v različnih oblikah. Če hoče podjetje s svojim poslovanjem ustvarjati poslovne učinke, nujno potrebuje obratna sredstva. Le-ta v nekem smislu krožijo v podjetju, iz začetne denarne oblike se spreminjajo v zaloge surovin in materiala, in v obliko proizvodov, ki dobijo obliko terjatev do kupcev, dokler se te terjatve ne spremenijo spet v denarno obliko. Vsak celoten cikel obračanja obratnih sredstev pomeni dokončanje poslovnega procesa (Pučko, 1999).

Najvišja hitrost obračanja obratnih sredstev je bila v proučevanem obdobju leta 2012, znašala je 2,31, to pomeni, da se je poslovni proces dokončal v 158 dnevih. To pomeni 158 dni so obratna sredstva potrebovala, da so se iz denarne oblike za nabavo surovin in materiala ter ostalih sredstev potrebnih za proizvodnjo, spremenile v denarna sredstva od

prodaje izdelkov poslovnega procesa. Najmanjšo hitrost obračanja obratnih sredstev ima Predilnica Litija v letu 2015, ko je ta znašala 1,91, to pomeni obrat poslovnega procesa v 191 dneh.

Tabela 10: Izračun hitrosti obračanja obratnih sredstev v obdobju 2010-2015

Podjetje	Predilnica Litija						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A.Poslovni odhodki v EUR		21.705.335,00	24.090.098,00	23.982.608,00	24.555.864,00	25.885.317,00	25.920.537,00
B.Amortizacija v EUR		1.708.099,00	1.585.116,00	1.469.052,00	1.357.744,00	1.274.917,00	1.294.980,00
C.RAZLIKA (a-b v EUR)		19.997.236,00	22.504.982,00	22.513.556,00	23.198.120,00	24.610.400,00	24.625.557,00
D. Obratna sredstva v EUR	9.535.501,00	10.611.399,00	9.684.470,00	9.847.337,00	11.350.864,00	12.126.673,00	13.645.946,00
E.Čisti prihodki od prodaje v EUR		22.768.507,00	25.749.476,00	24.649.510,00	26.854.201,00	28.069.161,00	28.692.491,00
F.Kratkor.poslovne terjatve		4.406.025,00	4.295.078,00	4.123.961,00	5.472.857,00	5.470.718,00	5.495.321,00
I.Obračanje obratnih sredstev ($C/(0,5*(D_t+D_{t-1}))$)		1,99	2,22	2,31	2,19	2,10	1,91
Dnevi vezave obrat.sredstev (365/I)		183,87	164,59	158,33	166,77	174,10	191,00

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2011, 2012, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2013, 2014, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11.

2.1.1.4 Analiza donosnosti sredstev in kapitala

Običajno se uspešnost podjetja, uspešnost njegovega poslovanja ugotavlja v njegovem poslovnem uspehu, ustvarjanju dobička. Vendar lastniki podjetja želijo vedeti tudi, kakšen je njihov vložek pri ustvarjanju tega dobička. Načelo donosnosti zahteva doseganje čim večjega rezultata na enoto vloženega kapitala (Tekavčič, 2009). Zaradi upoštevanja obeh vidikov, podjetja in lastnikov, prikazujem dobičkonosnost sredstev in kapitala.

Dobičkonosnost sredstev (angl. *Return On Assets*) nam kaže na uspešnost upravljanja s sredstvi, medtem ko nam **dobičkonosnost kapitala (angl. *Return On Equity*)** kaže na uspešnost poslovanja podjetja z upravljanjem vloženih lastnikovih sredstev.

Dobičkonosnost sredstev v tem obdobju je najvišja v letih 2014 in 2015. Na 100 EUR vloženih sredstev podjetje ustvari 13 EUR dobička. Stopnja dobičkonosnosti je trikrat višja od leta 2010 in dvakrat višja od leta 2012.

Dobičkonosnost kapitala pa je najvišja v obdobju 2014. 100 EUR vloženega kapitala, je v tem letu prineslo 16 EUR dobička. Tudi v letu 2015 stopnja dobičkonosnosti kapitala ni veliko manjša, samo za 1 % glede na leto 2014. To kaže na visoko uspešnost poslovanja in upravljanja vloženih sredstev.

Tabela 11: Dobičkonosnost sredstev in kapitala v obdobju 2010-2015

Podjetje	Predilnica Litija d.o.o.						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A)Čisti poslovni izid v EUR		882.154,00	1.118.087,00	1.155.495,00	2.208.851,00	2.628.805,00	2.692.601,00
B)Sredstva v EUR	20.545.537,00	21.775.882,00	18.935.157,00	18.000.682,00	19.123.958,00	20.327.463,00	22.484.779,00
C)Kapital v EUR	13.316.554,00	16.628.306,00	14.264.295,00	14.619.790,00	16.028.641,00	17.386.196,00	17.878.798,00
Dobičkonosnost sredstev v % - ROA (A/0,5*(B _t +B _{t-1}))*100		4,17	5,49	6,26	11,90	13,33	12,58
Dobičkonosnost kapitala v % ROE (A/0,5*(C _t +C _{t-1}))*100		5,89	7,24	8,00	14,41	15,73	15,27

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2011, 2012, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2013, 2014, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11.

2.1.1.5 Stopnja kapitalizacije in stopnja zadolženosti

Celotna vrednost sredstev, s katerimi razpolaga podjetje in so prikazana v bilanci stanja na aktivni strani, so z nečim financirana in to financiranje prikazujejo viri sredstev, pasivna stran bilance. Iz katerih virov izhajajo finančna sredstva podjetja, kakšno sestavo obveznosti do virov ima in ali je ta sestava ustrezna., to pomeni spremljanje in ocenjevanje obsega in strukture obveznosti do virov sredstev (Pučko, 1999).

Pri ugotavljanju strukture obveznosti do virov sredstev ocenjujemo stopnjo kapitalizacije in stopnjo zadolženosti. Stopnja kapitalizacije je odnos med trajnimi viri sredstev in vsemi viri sredstev ali odnos med trajnimi viri in tujimi viri sredstev. Stopnja zadolženosti pa je opredeljena kot odnos med tujimi viri in vsemi viri sredstev ali kot odnos med tujimi viri in trajnimi viri sredstev. Izkustveno priporočilo je, da podjetje naj ne bi imelo več kot polovico obveznosti do tujih virov sredstev. To pomeni, da naj bi stopnja kapitalizacije bila vsaj 0,5 ob upoštevanju vseh virov sredstev v imenovalcu, ali vsaj 1,00, če upoštevamo tuje vire v imenovalcu.

Stopnja kapitalizacije je v vseh letih ustrezna, torej višja kot 0,5. Najnižja 0,75 v letu 2011 in najvišja 2014 0,86. Prav tako je stopnja zadolženosti, oz. delež dolgov v vseh virih sredstev dovolj nizka da ne ovira poslovnega procesa. Najvišja je bila v letu 2010 in 2011, najnižja pa v letu 2014.

Tabela 12: Stopnja kapitalizacije in stopnja zadolženosti v obdobju 2010–2015

Podjetje	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A)Kapital v EUR	16.628.306,00	14.264.295,00	14.619.790,00	16.028.641,00	17.386.196,00	17.878.798,00
B)Dolgoročne obveznosti v EUR	1.303.865,00	-	-	-	-	-
C)Kratkoročne obveznosti v EUR	2.771.041,00	3.565.136,00	2.462.644,00	2.058.079,00	1.856.929,00	3.426.953,00

se nadaljuje

Tabela 12: Stopnja kapitalizacije in stopnja zadolženosti v obdobju 2010–2015 (nad.)

Podjetje	2010	2011	2012	2013	2014	2015
D)Pasivne časovne razmejitve v EUR	-	764.570,00	579.174,00	695.191,00	601.666,00	730.172,00
E)Obveznosti do virov sredstev skupaj v EUR	21.775.882,00	18.935.157,00	18.000.682,00	19.123.958,00	20.327.463,00	22.484.779,00
Delež kapitala v vseh virih (A/E)	0,76	0,75	0,81	0,84	0,86	0,80
Delež dolgov v vseh virih ((B+C)/E)	0,19	0,19	0,14	0,11	0,09	0,15

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2011, 2012, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2013, 2014, str. 4–11; Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11.

3 PRIMERJAVA KAZALCEV POSLOVNE USPEŠNOSTI PREDILNICE LITIJA D.O.O. S PODJETJEM A&E EUROPE, SUKANCI D.O.O.

Podjetje American&E fird v tujini je eden največjih proizvajalcev sukancev na svetu. Z željo, da kupcem zagotovijo proizvode in storitve najvišje kakovosti imajo po svetu 28 proizvodnih obratov v 13 državah, distribucijske centre pa v 24 državah. To jim omogoča, da svoje proizvode dostavijo kamorkoli na svetu. Proizvode prodajajo v več kot 95 državah. Predanost strankam dokazujejo s proizvajanjem visoko kvalitetnega blaga in s sprejemanjem sodobnih načel kakovosti in prakse. Povpraševanje po njihovih izdelkih se povečuje, zato so tudi v njihovi hčerinski firmi A&E Europe sukanci, d.o.o. povečali število zaposlenih v letu 2014 na 114 (A&E Europa sukanci d.o.o., Letno poročilo 2014, b.l.).

Podjetje A&E Europe sem izbrala za primerjavo poslovne uspešnosti Predilnice Litija zato, ker je v panogi, kjer je Predilnica Litija največje in najuspešnejše podjetje, na drugem mestu glede na prihodke od poslovanja in število zaposlenih .

Podjetje A&E Europe ima poslovno leto različno od koledarskega, zato je letno poročilo v evidenci Ajpes izdelano za obdobje od 01.10. prejšnjega leta do obdobja 30.09. tekočega leta. Obsega torej obdobje dvanajstih mesecev, kot vsa druga poslovna poročila, razlika je v tem, da pri večini podjetij je poslovno leto enako koledarskemu, torej za obdobje od 01.01. do 31.12. Primerjala sem podatke za leto 2014 in tudi za 2013 pri primerjavi koeficientov ekonomičnost poslovanja, pri primerjavi koeficientov obračanja obratnih sredstev in pri donosnosti sredstev in kapitala. Primerjala sem torej podatke iz Poslovnega poročila Predilnice Litija za leto 2014 in 2013, ter podatke iz poslovnega poročila A&E Europe za obdobje od 01.10.2013 do 30.09.2014 in za obdobje od 01.10.2012 do 30.09.2014.

3.1 Primerjava produktivnosti dela

Najprej sem primerjala kazalnik produktivnosti dela, ki nam kaže učinkovitost poslovanja, oziroma proizvodnje. Tabela 13 prikazuje podatke iz letnih poročil za leto 2014 obeh podjetij in iz teh podatkov izračunan kazalnik produktivnosti dela, ki je razmerje med proizvedeno količino poslovnih učinkov in zanjo vloženim delovnim časom, oziroma koliko enot poslovnih učinkov smo proizvedli z enoto porabljenega dela (Pučko, 1999).

Tabela 13: Primerjava produktivnosti dela podjetij Predilnica Litija in A&E Europe

Podjetje	Predilnica Litija d.o.o.	A&E Europe d.o.o.
	Leto 2014	Leto 2014
A.Celotni prihodki v EUR	28.608.189,00	17.521.353,00
B.Povprečno število zaposlenih	180,00	114,00
Koeficient produktivnosti dela (A/B) v € na zaposlenega	158.934,38	153.696,08

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11; A&E Europa sukanci d.o.o., Letno poročilo 2014, 2015, str. 24–40.

Bistvenega odstopanja v primerjavi produktivnosti dela med podjetjema ni. V panogi, kjer poslujeta, sta oba podjetja podobno uspešna. Vendar pa ima Predilnica Litija višjo produktivnosti dela na zaposlenega in sicer za 3,41 %.

3.2 Primerjava ekonomičnosti poslovanja

Pri primerjavi med podjetjema sem izračunala celotno gospodarnost poslovanja in wstopnjo čiste dobičkovnosti prihodkov, kot pri analizi poslovanja Predilnice Litija d.o.o. v letih 2010–2015.

Iz Tabele 14 je razvidno, da je Predilnica Litija d.o.o. v obeh izračunih gospodarnosti poslovanja v prednosti pred podjetjem A&E Europe. Pri celotni gospodarnosti poslovanja je v letu 2014 za 6 % bolj ekonomična od konkurenčnega podjetja, v letu 2013 pa celo 13,4 %. Oba podjetja sta v letu 2014 uspešna, oz. njuno poslovanje je pozitivno, saj so prihodki višji od odhodkov, medtem ko je v letu 2013 razvidno, da je podjetje A&E Europe poslovalo z izgubo. V letu 2014 poslovanje v Predilnici Litija za 133 % bolj dobičkonosno od poslovanja A&E Europe.

Tabela 14: Primerjava koeficientov ekonomičnosti poslovanja med podjetjema v letih 2013 in 2014

Podjetje	Predilnica Litija d.o.o.	Predilnica Litija d.o.o.	A&E Europe d.o.o.	A&E Europe d.o.o.	Razmerje Predilnica Litija/ A&E Europe v %	
	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2013	Leto 2014
A) Celotni prihodki v €	27.348.906,00	28.608.189,00	15.195.346,00	17.567.448,00		
B) Celotni odhodki v €	24.925.626,00	25.764.540,00	15.604.031,00	16.788.608,00		
C) Čisti poslovni izid v €	2.208.851,00	2.628.805,00	-405.988,00	691.841,00		
Koeficient celotne gospodarnosti (A/B)	1,10	1,11	0,97	1,05	113,40	106,08
Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov v % (C/A)	8,08	9,19	-2,67	3,94		233,33

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11; A&E Europa sukanci d.o.o., Letno poročilo 2014, 2015, str. 24–40.

3.3 Primerjava hitrosti obračanja kratkoročnih sredstev

Tabela 15: Primerjava hitrosti obračanja obratnih sredstev med podjetjema Predilnica Litija in A&E Europe v letih 2013 in 2014

Podjetje	Predilnica Litija d.o.o.			A&E Europe d.o.o.		
	Podatki			Podatki		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
a. Poslovni odhodki v EUR		24.555.864,00	25.885.317,00		15.544.789,00	16.680.941,00
b. Amortizacija v EUR		1.357.744,00	1.274.917,00		466.805,00	462.254,00
c. RAZLIKA (a-b) v EUR		23.198.120,00	24.610.400,00		15.077.984,00	16.218.687,00
d. Obratna sredstva v EUR	9.847.337,00	11.350.864,00	12.126.673,00	6.016.144,00	6.596.083,00	8.183.061,00
e. Čisti prihodki od prodaje v EUR		26.854.201,00	28.069.161,00		14.721.451,00	17.015.782,00
f. Kratkor. poslovne terjatve v EUR		5.472.857,00	5.470.718,00		3.093.367,00	3.664.001,00
i. Obračanje obratnih sredstev ($c/0,5*(d_t+d_{t-1})$)		1,09	2,10		2,39	2,19
Dnevi vezave obrat. Sredstev ($365/i$)		333,53	174,10		152,66	166,30

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11; A&E Europa sukanci d.o.o., Letno poročilo 2014, 2015, str. 24–40.

Iz Tabele 15 razvidno, da je obračanje obratnih sredstev v obeh letih hitrejša pri podjetju

A&E Europe in sicer se vložena obratna sredstva povrnejo v letu 2013 2,39-krat v letu 2014 pa 2,19-krat.. To pomeni, da poslovni proces v podjetju v letu 2013 traja skoraj 153 dni, v letu 2014 pa nekaj več kot 166 dni. V Predilnici Litija v letu 2013 mesec dni manj kot leto dni, v letu 2014 pa se že povrnejo 2-krat letno in sicer obrat traja 174 dni.

3.4 Primerjava donosnosti sredstev in kapitala

Tabela 16: Kazalniki donosnosti podjetij Predilnica Litija in A&E Europe v letih 2013 in 2014

Podjetje	Predilnica Litija d.o.o.			A&E Europe d.o.o.		
	Leto 2012	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2012	Leto 2013	Leto 2014
A)Čisti poslovni izid v EUR		2.208.851,00	2.628.806,00		-405.988,00	691.841,00
B)Sredstva v EUR	18.000.682,00	19.123.958,00	20.327.463,00	9.552.908,00	9.899.971,00	11.185.128,00
C)Kapital v EUR	14.619.790,00	16.028.641,00	17.386.196,00	3.536.764,00	4.689.485,00	5.378.028,00
Dobičkonosnost sredstev v % - ROA (A/0,5*(B _t +B _{t-1}))		11,90	13,33		-4,17	6,56
Dobičkonosnost kapitala v % ROE (A/0,5*(C _t +C _{t-1}))		14,41	15,73		-9,87	13,74

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11; A&E Europa sukanci d.o.o., Letno poročilo 2014, 2015, str. 24–40.

Donosnost sredstev v Predilnici Litija je v letu 2013 skoraj 12 %, v letu 2014 13,3 %, pri podjetju A&E Europe pa je v letu 2013 donosnost sredstev negativna, zaradi negativnega poslovnega izida, v letu 2014 pa je manjša od konkurenta za več kot polovico. Predilnica Litija d.o.o. je v letu 2014 bolj donosno upravljala s sredstvi. Dobičkonosnost kapitala je pri Predilnici Litija visoka v obeh letih, okoli 15 %, pri podjetju A&E Europe je v letu 2013 negativna, v letu 2014 pa je visoka, vendar za 2 odstotni točki nižja kot pri konkurentu.

3.5 Primerjava med stopnjo kapitalizacije in stopnjo zadolženosti

Stopnja kapitalizacije je v tabeli izračunana kot trajni viri sredstev (kapital) v vseh virih sredstev, stopnja zadolženosti pa kot razmerje med tujimi viri sredstev (kratkoročne in dolgoročne obveznosti) in vsemi viri sredstev. Delež kapitala pri Predilnici Litija d.o.o. je 86 %, pri A&E Europa d.o.o. pa 48 %. Predilnica Litija d.o.o. ima sredstva financirana v glavnem z lastnim kapitalom, le 14 % je tujega.

Delež dolgov v vseh virih sredstev je pri Predilnici Litija d.o.o. 9 %, pri A&E Europa d.o.o. pa je sedemkrat višji.

Tabela 17: Podatki iz bilance stanja in izračun stopnje kapitalizacije in stopnje zadolženosti

Podjetje	Predilnica Litija d.o.o.	A&E Europe d.o.o.
	Leto 2014	Leto 2014
A) Kapital v EUR	17.386.196	5.378.028
B) Dolgoročne obveznosti v EUR	0	0
C) Kratkoročne obveznosti v EUR	1.856.929	7.086.546
D) Pasivne časovne razmejitev v EUR	601.666	301.743
E) Obveznosti do virov sredstev skupaj v EUR	20.327.469	11.123.216
Delež kapitala v vseh virih (A/E)	0,86	0,48
Delež dolgov v vseh virih ((B+C)/E)	0,09	0,64

Povzeto in prirejeno po Predilnica Litija d.o.o., Letno poročilo 2015, 2016, str. 4–11; A&E Europa sukanci d.o.o., Letno poročilo 2014, 2015, str. 24–40.

SKLEP

Podjetje je odprt, dinamičen organizacijski proces. Sestavljajo ga trije podsistemi: izvajalni, informacijski in upravljalni. Vsak od teh podsistemov ima svoj vložek (angl. *input*) in izloček (angl. *output*). Vložek v izvajalni sistem predstavljajo delovna sredstva, predmeti dela, storitve, delo, izloček pa proizvodi in storitve. Informacijski sistem zahteva podatke, njegov izloček pa so informacije. Na podlagi teh informacij pa potem upravljalni sistem sprejme svoj izloček-to so odločitve o poslovanju (Bergant, 2007).

Odločitve o poslovanju v današnjem času so težke. Napačne odločitve so lahko usodne, konkurenca je vsepovsod zelo močna in kaj hitro podjetju lahko prevzame položaj na trgu. Napačne odločitve lahko za lastnike in vlagatelje v podjetje pomenijo v najboljšem primeru samo izgubo vložka, v najslabšem pa finančni bankrot. V tekstilni industriji, ki je zelo kapitalno intenzivna panoga, so pomembni vlagatelji s svojim kapitalom, hkrati pa so pomembni tudi zaposleni, ki ustvarjajo prihodke podjetja. O zaposlenih v nalogi ni veliko povedanega, razen njihovega števila, dodane vrednosti na zaposlenega in spreminjanja števila zaposlenih v Predilnici Litija skozi čas. Glede na kapitalno intenzivno proizvodnjo, zaposleni delajo v 4 izmenah. Stroji obratujejo neprekinjeno razen za večje praznike in ob kolektivnem dopustu (Predilnica Litija d.o.o., 2015).

Leto 2015 je v podjetju zaznamovalo večje število novozaposlenih in s tem stalnega usposabljanja in uvajanja v delo, visok pa je bil tudi bolniški stalež. Problem je tudi starajoča se delovna sila, saj so zaposleni v proizvodnji večinoma delavci z nižjo izobrazbo, ki so težko zaposljivi in se zato tudi težko odločijo za menjavo podjetja.

Pri analizi poslovanja podjetja v obdobju 2010-2015 sem preverjala produktivnost dela, ekonomičnost poslovanja, hitrost obračanja obratnih sredstev, donosnost sredstev in

kapitala, stopnjo kapitalizacije in stopnjo zadolženosti. Število zaposlenih v tem obdobju raste, rastejo tudi celotni prihodki, zato se produktivnost dela v tem obdobju ni veliko spremenila, gospodarnost oz. ekonomičnost poslovanja kaže, da je podjetje v vsem tem času poslovalo pozitivno, obratna sredstva se obrnejo približno 2-krat letno, dobičkonosnost sredstev in kapitala je pozitivna v vsem obdobju, stopnja kapitalizacije je ustrezna, stopnja zadolženosti oziroma delež dolgov v vseh virih sredstev je dovolj nizka, da ne ovira poslovnega procesa.

Na koncu lahko zaključim, da je sama analiza poslovanja podjetja Predilnica Litija d.o.o. v obdobju 2010-2015 pokazala, da imajo vodstvo podjetja, oz. delavci, nadzor nad poslovanjem podjetja v svojih rokah in niso pod vplivom trenutnih trendov v poslovanju, in če se že odločijo za spremembo v poslovanju, je to na podlagi tehtnih odločitev, ki imajo osnovo v tržnih raziskavah. Ni dovolj samo investirati v raziskave in razvoj, pomembno je investirati tudi v znanje in raziskati potenciale tudi pri sebi in pri zaposlenih (Predilnica Litija d.o.o., 2015).

Tudi primerjava z drugim podjetjem v panogi kaže, da je Predilnica Litija d.o.o. še vedno vodilno podjetje v panogi in želijo si to tudi ostati.

LITERATURA IN VIRI

1. A&E Europa sukanci d.o.o. (2015). *Letno poročilo 2014*. Maribor: A&E Europa sukanci d.o.o.
2. Bergant, Ž. (2007). *Osnove analize poslovanja*. Ljubljana: Abeceda storitve d.o.o.
3. Bergant, Ž. (2013). *Analiza poslovanja od teorije do prakse*. Ljubljana: Inštitut za poslovodno računovodstvo.
4. Megušar, A., & Tekavčič, M. (2008). Merila uspešnosti poslovanja v sodobnem svetu. *Teorija in praksa*, 45(5), 459–460.
5. Pirc, T. (2012, 10. junij). Slovenska tekstilna industrija. *Val 202: RTV Slovenija*. Najdeno 21. junija 2016 na spletnem naslovu <http://val202.rtvlo.si/2012/06/20240-slovenska-tekstilna-industrija>
6. Prebil Bašin, P. (2015). Poslovanje slovenske tekstilne, oblačilne in usnjarskopredelovalne industrije (TOUPI) v letu 2014. *Tekstilec*, 58(3), 234–240.
7. Predilnica Litija d.o.o. (2012). *Letno poročilo 2011*. Litija: Predilnica Litija d.o.o.
8. Predilnica Litija d.o.o. (2014). *Letno poročilo 2013*. Litija: Predilnica Litija d.o.o.
9. Predilnica Litija d.o.o. (2016). *Letno poročilo 2015*. Litija: Predilnica Litija d.o.o.
10. Predilnica Litija. (2011). *Ob 125-letnici Predilnice Litija*. Litija: Predilnica.
11. Pučko, D. (1999). *Analiza poslovanja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
12. Seznam delujočih podjetij v dejavnosti SKD 13.100. (b.l.). V *Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve*. Najdeno 13. junija 2016 na spletni strani <http://www.ajpes.si/Default.asp?mdres=1>
13. Tekavčič, M. (2009). *Gradivo za predmet analiza poslovanja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
14. Žlabravec, V. (2015). Poslovanje v letu 2015 in načrti za leto 2016. *Litijski predilec*, XIV(1), 3–4.